

Vergaderjaar 2022–2023

35 561

Parlementaire enquête aardgaswinning in Groningen

Nr. 52

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2023

In het plenaire debat van 6 en 7 juni jl. (Handelingen II 2022/23, nr. 89, item 23 en Handelingen II 2022/23, nr. 90, items 4, 10 en 12) over de kabinetsreactie *Nij Begun*, in navolging op het enquêterapport *Groningers boven gas* van de commissie Van der Lee (Kamerstuk 35 561), heb ik toegezegd uw Kamer nog voor het zomerreces een korte brief te sturen over de uitvoering van de maatregelen die het kabinet heeft aangekondigd. Met deze brief geef ik hier invulling aan. Daarbij beperk ik mij tot de maatregelen die betrekking hebben op het verbeteren van de schadeafhandeling en versterking. Na het zomerreces volgt een uitgebreidere brief over de status van de uitwerking en uitvoering van alle 50 maatregelen.

Focus op uitvoering

Sinds het debat met uw Kamer over de kabinetsreactie *Nij Begun* staan de implementatie en uitvoering van de kabinetsreactie op het rapport van de parlementaire enquêtecommissie centraal (Kamerstuk 35 561, nr. 17). Hier hoort ook de benodigde cultuuromslag bij. Samen met bewoners, maatschappelijke organisaties, uitvoeringsorganisaties en regionale overheden werken we de maatregelen verder uit om zo snel mogelijk tot concrete oplossingen te komen voor de problemen waar gedupeerden dagelijks mee te maken hebben. De schadeafhandeling en versterking van onveilige huizen hebben daarbij absolute prioriteit. Het is in deze fase van uitvoering van cruciaal belang dat bewoners zo snel mogelijk weten waar ze aan toe zijn, wat ze kunnen verwachten en wanneer.

Hieronder informeer ik u over de belangrijkste ontwikkelingen in de uitvoering.

Schade

Het stopzetten van de onderzoeken naar causaliteit tot 60.000 euro heeft binnen de schadeafhandeling prioriteit. Bewoners hebben benadrukt hoe de stapeling van onderzoeken, de onzekere uitkomsten en de discussies over de oorzaken van schades hen belasten en frustreren. Het IMG is inmiddels gestopt met de causaliteitstoets en geeft bewoners die al een schademelding hebben lopen de keuze om, als zij dit willen, te wachten met de verdere afhandeling van hun schademelding tot dat de nieuwe werkwijze, volledig is ingevoerd. Hiervoor treft het IMG momenteel de nodige voorbereidingen, zoals aanpassingen in de ICT en het aanpassen van instructies aan deskundigen. Vanaf september start het IMG stapsgewijs met de nieuwe werkwijze.

Tegelijkertijd is het IMG gestart met de uitvoering van een aantal maatregelen én om, samen met de NCG, de beoogde cultuurverandering te realiseren. De volgende maatregelen zijn inmiddels in uitvoering of starten op zeer korte termijn:

- De overheid is gestopt met procederen tegen bewoners met inzet van de Landsadvocaat.
- Het IMG heeft het hoger beroep ingetrokken in alle nog lopende zaken tegen bewoners en gaat in de toekomst ook niet meer in hoger beroep.
- Het IMG laat niet langer meerdere verschillende deskundigen een oordeel vellen over de causaliteit van schades als dit niet in het voordeel is van de bewoner. Zo worden tegenstrijdige deskundigenoordelen over één schade voorkomen.
- Bewoners met schade hebben twee keer zo lang de tijd voor het indienen van een zienswijze of bezwaar. Het IMG heeft daartoe de termijnen verdubbeld.
- Per 1 juli 2023 kunnen gedupeerden kosteloze juridische, financiële en bouwkundige bijstand ontvangen dankzij de inwerkingtreding van de wet Versterken. Dit geldt zowel voor schadeherstel als versterking.
- Het IMG selecteert 300 woningeigenaren in de kern van het aardbevingsgebied om als eerste duurzaam schadeherstel te krijgen. Daar waar versterken en duurzaam herstel samenvallen, maken het IMG en NCG aanvullende afspraken over een gecoördineerde aanpak voor de desbetreffende woningen.
- Het IMG start deze zomer met het aanpakken van knelpunten in de schadeafhandeling. Vanaf inwerkingtreding van de ministeriële regeling kan het IMG besluiten nemen. Dat is naar verwachting in september.
- Vanaf september wordt de maximale vergoeding voor immateriële schade voor kinderen verhoogd van € 1.700 naar € 5.000. Binnen een huishouden krijgt iedereen hetzelfde bedrag, waarbij de vergoeding voor het gezinsslid met de hoogste schade leidend is.

Een nader overzicht van de inmiddels lopende of in voorbereiding zijnde maatregelen vindt u in de tabel op pagina 5 van deze brief. Sommige maatregelen hebben meer tijd nodig om in werking te treden, bijvoorbeeld omdat ICT-systemen moeten worden aangepast, regelingen moeten worden gewijzigd of opgesteld of omdat er een wetstraject nodig is om een maatregel in werking te kunnen laten treden. Zo wordt de AMvB voor de afbakening van het effectgebied nu voorbereid voor verzending naar de Raad van State. Voor de publicatie van de Staat van Groningen en de verruiming van de kaders voor de schadeafhandeling zal een wetstraject moeten worden doorlopen. Vooruitlopend op deze wettelijke verankering zal het kabinet al starten met het jaarlijks publiceren van de Staat van Groningen, waarvan de eerste versie in april 2024 verschijnt.

Versterking

Bewonersbegeleiders van de NCG hebben sinds mei 2023 een mandaat van 50.000 euro om knelpunten en/of schrijnende situaties van bewoners in de versterking snel aan te pakken zonder lange toestemmingsprocedures. Het kan bijvoorbeeld gaan om extra voorzieningen in de tijdelijke huisvesting (THV) in geval van ziekte, invaliditeit, ouderdom of een bijzondere omstandigheid. Denk hierbij aan een mobiele airco als een bewoner veel last heeft van de warmte. Of behang op een kinderkamer voor het creëren van een beter thuisgevoel voor kinderen bij langdurig verblijf in THV.

Het tackle team van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) wordt ingezet in het geval dat er een probleem of knelpunt in het versterkingsproces geconstateerd wordt waar een bewoner niet goed of snel genoeg geholpen kan worden. Bij samenloop met schade sluit het IMG aan. Inmiddels is in 16 casussen versneld een oplossing geboden.

In alle gebieden waar veel woningen worden versterkt, te beginnen met de dorpen in de Dorpenaanpak, praten bewoners mee met de NCG over de planning en uitvoering van de versterking in hun straat, buurt of dorp. Daarnaast biedt de NCG per direct aan bewoners van huizen waar ingrijpende versterkingsmaatregelen nodig zijn, isolatiemaatregelen aan tot het niveau aardgasvrijgereed. Voorwaarde is dat het uitvoeringsontwerp niet al dusdanig is gevorderd dat de voortgang van de versterking in geding komt. Bij huizen waarvan de versterking op korte termijn start, gaat NCG in gesprek met de bewoners over een passende oplossing. Ook lost de NCG actief knelpunten en verschillen op. In juni heeft de NCG zes spreekuren voor bewoners georganiseerd, met als doel te leren van ervaringen van bewoners en om feedback op te halen van bewoners over de versterkingsoperatie. Deze informatie gebruikt de NCG om de organisatie beter in te richten voor zowel werknemers als Groningers.

Daarnaast is ook de NCG gestart met de voorbereiding en uitvoering van een aantal maatregelen die een grote, positieve invloed moeten hebben op de situatie van bewoners:

- Bewoners in de Ommelandersstraat en Blinkerdlaan in Ten Boer hebben, net als hun burens, sloop-nieuwbouw aangeboden gekregen. Zo biedt de NCG maatwerk om verschillen in de versterking tegen te gaan. De commissie van Geel komt in augustus met adviezen over omgang met andere moeilijk uitlegbare verschillen.
- De NCG is gestart met de werving van een bouwmeester versterking Groningen, zodat bij de versterking meer aandacht wordt gegeven aan het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit, zonder de versterking te vertragen. Ook start de ontwikkeling van gemeentelijke (wijk)visies deze zomer.
- Voor betere ondersteuning aan bewoners zijn inmiddels in de gemeenten Eemshaven, Het Hogeland, Midden-Groningen en Oldambt gecombineerde loketten van IMG-NCG gestart. Deze zomer worden de loketten uitgebreid met verbeterde dienstverlening van SNN en het Erfgoedloket.
- Met extra middelen voor leefbaarheid en wijkontwikkeling kunnen gemeenten en de NCG ervoor zorgen dat wijken en dorpen na afronding van de versterking niet alleen veiliger zijn, maar ook mooier en fijner om te wonen. Gemeenten stellen hier gebieds- en dorpsvisies voor op en bewoners krijgen inspraak over de wijze waarop het extra geld wordt ingezet.
- Voor de regionale overheden is extra geld beschikbaar gesteld om in samenhang met de versterking te kunnen investeren in de openbare

ruimte, leefbaarheid, indexering van bouwkosten en het aantrekken van extra personeel. EZK is met de regio in gesprek over hoe deze middelen snel kunnen worden besteed.

Speciale taskforces

In het debat met uw Kamer over de kabinetsreactie heb ik toegezegd om speciale taskforces aan te stellen die zich gaan richten op het versneld oppakken van complexe dossiers van bewoners en het helpen van agrariërs en mkb'ers met meervoudige problematiek. Juist bij deze groepen verloopt de schadeafhandeling en versterking stroef, wat tot veel ergernis en onvrede leidt. Deze zomer worden de voorbereidingen getroffen om de taskforces zo snel mogelijk van start te laten gaan. De taskforces moeten een stevig mandaat krijgen, met doorzettingsmacht, om effectief te kunnen werken. Het doel is dat zij nog voor het eind van het jaar operationeel zijn.

Tot slot

Het kabinet is doordrongen van het belang om snelheid te maken, maar onderdeel van de gewenste cultuurverandering is ook om geen beloften te doen die niet waargemaakt kunnen worden, en in de uitvoering oog te hebben voor het ontstaan van onwenselijke verschillen, haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Voor de ontwikkeling van een generatielange Economische en Sociale Agenda wordt nauw samengewerkt met de regio en worden de opdrachten deze zomer gezamenlijk vastgesteld. Conform motie van het lid Nijboer c.s. (Kamerstuk 35 561 nr. 30) worden op het gebied van leefbaarheid al wel financiële middelen beschikbaar gesteld. Dit zodat geen onomkeerbare besluiten genomen worden over het sluiten van voorzieningen, in afwachting van de ontwikkeling van een Sociale Agenda. Het kabinet zal uw Kamer na de zomer een uitgebreidere brief sturen over de status van de uitwerking en uitvoering van het gehele maatregelenpakket uit *Nij Begun*.

De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat,
J.A. Vijlbrief

Gestart per juli 2023		
Startdatum uitvoering bekend		In voorbereiding: startdatum volgt
[Maatregel 3] IMG is gestopt met causaliteitsonderzoek en gebruik van de trillingstoel om individuele schades te beoordelen. Vanaf september neemt IMG besluiten volgens nieuwe procedure. [Maatregel 6] De pilot duurzaam schadeherstel is 1 juli 2023 gestart met het selecteren van de eerste 300 adressen. [Maatregel 9a] Bewoners met schade hebben twee keer zo lang de tijd voor het indienen van een zienswijze of bezwaar. [Maatregel 10] Dorpenaanpak is gestart. Bewonersbegeleiders NCG hebben € 50.000 mandaat. [Maatregel 11] NCG heeft processen doorgelicht en vereenvoudigt interne processen om tot betrouwbare doorlooptijden te komen, waarbij onnodig tijdverlies wordt voorkomen. NCG heeft tackle team ingericht om schrijnende situaties versneld op te lossen. [Maatregel 12a] NCG past maatwerk toe om verschillen tegen te gaan in de versterking. [Maatregel 13] Werving versterkingsbouwmeesters bij NCG is gestart. [Maatregel 19] Sinds 1 juli 2023 kunnen gedupeerden kosteloze juridische, financiële en bouwkundige bijstand ontvangen. [Maatregel 20] De overheid stopt met procederen tegen bewoners met inzet van de Landsadvocaat. Lopende hoger beroepzaken van het IMG tegen bewoners zijn ingetrokken. [Maatregel 21a] Bewonersregieteam gestart in Dorpenaanpak. [Maatregel 22a] Één-loketfunctie IMG en NCG gestart in Eemsdelta, Hogeland, Midden-Groningen, Oldambt. [Maatregel 26] Erfgoedprogramma is verlengd. [Maatregel 27a] Voortzetting vangnetfunctie Commissie Bijzondere Situaties en Interventieteam Vastgelopen Situaties. [Maatregel 28] Woningeigenaren met zware versterkingsmaatregelen krijgen verduurzamingsmaatregelen aangeboden als onderdeel van de versterking als zij nog geen (vergevorderd) uitvoeringsontwerp hebben, om de versterking niet teveel te vertragen.	[Maatregel 1] Staat van Groningen. Verschijnt april 2024. [Maatregel 2] AMvB Effectgebied treedt uiterlijk 1 januari 2024 in werking. [Maatregel 4] Het IMG start vanaf september met het oplossen van knelpunten, buiten het wettelijk kader van de aansprakelijkheid. [Maatregel 5] De vaste vergoeding wordt per 1 januari 2024 verruimd. IMG communiceert na de zomer over de verruiming van de maatregel. [Maatregel 8] Verhoging immateriële schadevergoeding voor kinderen. Binnen een huishouden krijgt iedereen hetzelfde bedrag. Vanaf september 2023. [Maatregel 16] Bewoners die nog in de versterking zitten, krijgen een vergoeding voor de eigen tijd die zij in de versterking steken vanaf november 2023. [Maatregel 21b] Digitaal portaal waarin bewoners inzicht krijgen in hun versterkingsproces wordt in oktober 2023 opengesteld. [Maatregel 22b] Start één-loketfunctie IMG, NCG en SNN in september 2023. [Maatregel 24] Extra hulp voor agrariërs die te maken hebben met schade en versterking. Taskforce agro start uiterlijk 1 januari 2024. De nieuwe aanpak voor mestkelders start deze zomer. [Maatregel 25] Taskforce mkb start uiterlijk 1 januari 2024. [Maatregel 27b] Taskforce voor complexe gevallen start uiterlijk 1 januari 2024. [Maatregel 30] Uitbreiding van de subsidie voor woningverbeterings-subsidie met 28 postcodes in november 2023.	[Maatregel 7] Verhoging van de overlastvergoeding wordt door het IMG voorbereid. [Maatregel 9b] Vergoedingen bij termijnoverschrijdingen door IMG worden verhoogd. [Maatregel 10b] Lessen Dorpenaanpak worden toegepast in rest versterkingsgebied. [Maatregel 12b] Overlastvergoeding tussen corporatiehuurders en eigenaren wordt rechtgetrokken. [Maatregel 14] Gemeenten ontwikkelen dorps- en wijkvisies voor leefbaarheid en wijkontwikkeling versterkingsgebied. [Maatregel 15] Extra geld voor herstel van de openbare ruimte ná afronding van de versterking. [Maatregel 17] Extra budget beschikbaar voor indexering bouwkosten binnen Batch 1588. [Maatregel 18] Extra budget voor personeelskosten decentrale overheden. [Maatregel 31] Er komt een gemeentelijke knelpuntentpot voor psychosociale en sociaaleconomische knelpunten vanaf najaar 2023.